

Handläggare
Anders Boman
Kansli- och utredningsavdelningen

Diarienummer
15KS/268

Kommunstyrelsen

Svar på skrivelser från (S) och (MP) angående stöd till EU-migranter i Värmdö

Förslag till beslut

Skrivelsen godkänns som yttrande över Socialdemokraternas och Miljöpartiets respektive skrivelser angående stöd till EU-migranter i Värmdö.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen

Sammanfattning

Socialdemokraterna och Miljöpartiet har till kommunstyrelsens möte den 9 mars 2015 inkommit med skrivelser angående stöd till EU-migranter i Värmdö. Kommunstyrelsen beslutade att överlämna skrivelserna till kommundirektören för beredning.

I tjänsteskrivelsen beskrivs kommunens skyldigheter gentemot EU-migranter som vistas i kommunen.

Vad gäller Socialdemokraternas skrivelse konstateras bl.a. att de kommunala lokaler som i dagsläget inte nyttjas knappast kan komma ifråga att användas för härbärgesverksamhet.

Miljöpartiets skrivelse bemöts med att en regional dialog måste föregå upprättandet av vidare lokala handlingsplaner, samt att socialtjänsten i nuläget bedöms uppfylla de kommunala skyldigheterna avseende barn och unga.

Bakgrund

Socialdemokraterna och Miljöpartiet har i var sina skrivelser till kommunstyrelsen den 9 mars 2015 lämnat förslag till åtgärder för att förbättra situationen för utsatta EU-medborgare som vistas i Värmdö kommun.

Socialdemokraterna föreslår att:

- Kommundirektören ges i uppdrag att snabbutreda vilka av kommunens lokaler som kan användas som tillfälliga härbärgen under mars-april 2015 för EU-migranter.
- Denna eller dessa lokaler i samarbete med delar av civilsamhället – exempelvis

kyrkan och frivilligorganisationer – öppnas för EU-migranter som ej har ordnat boende eller befinner sig i annan utsatt situation.

Miljöpartiet föreslår att:

- Förvaltningen får i uppdrag att ta fram en lokal handlingsplan för hur man ska hjälpa utsatta EU-medborgare som numer bor i Värmdö kommun och hur man kan samarbeta exempelvis regionalt i denna fråga och att detta redovisas till kommunstyrelsen senast till mötet den 12 maj.
- Förvaltningen utreder, genom bland annat uppsökande verksamhet, om det finns barn bland de utsatta EU-medborgarna och i så fall tar omedelbara åtgärder för att hjälpa dessa enligt 11 kap. 1 och 2 §§ i socialtjänstlagen.

Ärendebeskrivning

Lagstiftning

Rörlighetsdirektivet och uppehållsrätten

Som medborgare i ett EU/EES-land har man rätt att vistas i Sverige i tre månader utan att behöva ansöka om ett s.k. uppehållskort hos Migrationsverket. Bestämmelserna om uppehållsrätt återfinns i 3 a kap. utlänningslagen och har utformats för att genomföra rörlighetsdirektivet i svensk rätt. Direktivet bygger i sin tur på bestämmelserna om unionsmedborgarskap i artikel 20 och den fria rörligheten för unionsmedborgare i artikel 21 i Fördraget om Europeiska Unionens funktionssätt.

Med stöd av inledningen till rörlighetsdirektivet p. 10 framgår att uppehållsrätt överstigande tre månader bör vara underkastad vissa villkor till förhindrande av att personer som utövar sin rätt till fri rörlighet blir en orimlig belastning för den mottagande statens sociala biståndssystem under den första tiden av vistelsen. Man har endast rätt att oavbrutet vistas längre än tre månader om man:

- är arbetstagare eller egen företagare i Sverige,
- har kommit till Sverige för att söka arbete och har en verklig möjlighet att få anställning,
- är inskriven som studerande vid erkänd utbildningsanstalt i Sverige och dessutom enligt försäkran har tillräckliga tillgångar för sin försörjning och en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige
- har tillräckliga tillgångar för sig och sina familjemedlemmars försörjning och en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige,
- är familjemedlem till en EU-medborgare med uppehållsrätt i Sverige.

Kommunallagen

En kommun får endast ha hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller dess medlemmar och som inte ska handhas enbart av staten, en annan kommun, landsting eller någon annan (KL 2:1). Ur denna bestämmelse hämtas även principen om förbudet för kommuner att lämna understöd åt enskilda kommunmedlemmar utan stöd i lag, eftersom detta inte är en angelägenhet av allmänt intresse. Undantag finns i speciallagstiftning, t.ex. socialtjänstlagen, men utöver dessa skyldigheter finns inget lagligt stöd för att bistå enskilda personer.

En kommun skall även behandla sina kommunmedlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat (KL 2:2).

Socialtjänstlagen

En EU-medborgare med uppehållsrätt har enligt det EU-rättsliga regelverket samma rättigheter och förutsättningar som en svensk medborgare. I socialtjänstlagen föreskrivs att varje kommun svarar för socialtjänsten inom sitt område, och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver (SOL 2:1). Om den enskilde är bosatt i en annan kommun än vistelsekommunen, ansvarar bosättningskommunen för det stöd och den hjälp som den enskilde behöver (SOL 2:3). Om det står klart att en annan kommun än vistelsekommunen ansvarar för stöd och hjälp åt en enskild, är vistelsekommunens ansvar begränsat till akuta situationer (SOL 2:2). Alla beslut enligt socialtjänstlagen ska ske efter ansökan och efter en individuell bedömning av den enskildes behov.

Personer som inte bedöms ha sin hemvist i en kommun där de tillfälligt vistas har bara rätt till bistånd för att avhjälpa en situation som inte går att lösa på annat sätt. I praktiken innebär det oftast att personen får enstaka bistånd till mat, logi eller resa till sin hemkommun alternativt ambassad. Detta förhållande gäller oavsett om man är bosatt i Sverige eller i något annat EU-land.

Socialnämnden i en kommun har särskilda skyldigheter vad avser barn som bor och vistas i kommunen. Socialnämnden ska bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och ungdom far illa (SoL 5:1). Nämnden ska vidare utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden (SoL 11:1). När anmälan rör barn eller unga ska socialnämnden genast göra en bedömning av om barnet eller den unge är i behov av omedelbart skydd (SoL 11:2).

Lediga kommunala lokaler

Inom Värmdö kommuns lokalbestånd finns ett begränsat antal lokaler som för närvarande inte utnyttjas av någon verksamhet. I dagsläget rör det sig om ett fåtal affärslokaler i Centrumhuset, Gustavsbergs centrum samt Stavnäs byskola. Lokalerna finns i fastigheter som enligt detaljplan eller bygglov ska nyttjas som affärslokal respektive skolverksamhet.

För att en byggnad ska kunna användas för ett annat syfte än vad som anges i detaljplan eller tidigare lov krävs förnyade bygglov. Det är i nuläget inte klarlagt huruvida ens ett tillfälligt bygglov skulle kunna beviljas för att under en kortare period kunna nyttja någon av dessa lokaler för bostadsändamål. I det fall att en tillfällig avvikelse från gällande bygglov skulle bedömas som möjlig utifrån lagstiftning och övriga bestämmelser återstår omfattande, i dagsläget ej prissatta åtgärder i form av anpassat brandskydd, sanitetsmöjligheter, matlagningsmöjligheter, ventilation, avlopp, sophämtning m.m.

Regional samverkan

I princip samtliga kommunala insatser som genomförs i länet för utsatta EU-migranter utförs av Stockholms stad och då främst i form av olika samarbeten och bidrag till

ideella organisationer. Stockholms stad avser inom ramen för KSL:s arbete att under april månad initiera en regional dialog om samverkan kring EU-migranternas situation.

Sveriges Kommuner och Landsting bevakar frågan på nationell nivå. Regeringen har sedan januari 2015 tillsatt en nationell samordnare med uppdrag att bl.a. stödja det arbete som utförs av myndigheter, kommuner och landsting och organisationer som möter utsatta EU-medborgare som vistas tillfälligt i Sverige, d.v.s. under högst tre månader, och som inte har uppehållsrätt. Samordnaren ska skapa förutsättningar för en förbättrad samverkan mellan aktörer som möter socialt utsatta EES-medborgare som tillfälligt vistas i Sverige.

Bedömning

Socialdemokraternas skrivelse ”Snabbutred härbärgen för EU-migranter i Värmdö under vinterhalvåret”

Att kommundirektören ges i uppdrag att snabbutreda vilka av kommunens lokaler som kan användas som tillfälliga härbärgen under mars-april 2015 för EU-migranter, samt

Att denna eller dessa lokaler i samarbete med delar av civilsamhället – exempelvis kyrkan och frivilligorganisationer – öppnas för EU-migranter som ej har ordnat boende eller befinner sig i annan utsatt situation. (Socialdemokraterna)

Kommunen förfogar för närvarande inte över outnyttjade lokaler som kan användas för bostadsändamål. De kommunala lokaler som i dagsläget inte nyttjas kan inte utan kostnadskrävande åtgärder användas för ändamålet och det är mycket osäkert huruvida en bygglovsprövning skulle kunna resultera ens i ett tillfälligt bygglov.

Att tillhandahålla kommunala lokaler för härbärgesverksamhet särskilt riktad mot personer som inte är kommunmedlemmar strider troligtvis mot såväl kommunallagen som socialtjänstlagen. Kommunen har endast möjlighet att lämna akut bistånd till icke-kommunmedlemmar för att detta ska kunna vara motiverat enligt allmänintresset.

För att använda någon av de outnyttjade kommunala lokalerna till härbärgesverksamhet skulle krävas omfattande fastighetstekniska åtgärder. Dessutom föreligger klara principiella och laglighetsmässiga hinder, vilket beskrivits ovan. Förutsättningar och konsekvenser av förslaget föreslås med detta betraktas som redovisat.

Miljöpartiets skrivelse ”Utred hur man kan hjälpa utsatta EU-medborgare i Värmdö kommun”

Förvaltningen får i uppdrag att ta fram en lokal handlingsplan för hur man ska hjälpa utsatta EU-medborgare som numer bor i Värmdö kommun och hur man kan samarbeta exempelvis regionalt i denna fråga och att detta redovisas till kommunstyrelsen senast till mötet den 12 maj.

Som beskrivits ovan, så har kommunen förhållandevis begränsade möjligheter att lämna bistånd till personer som inte är kommunmedlemmar – oavsett om man är bosatt i Sverige eller i något annat EU-land. Grundprincipen är att biståndet ska avhjälpa en akut situation i form av mat, logi och/eller hemresa. Insatsen får alltså inte innebära något

kommunalt åtagande på längre sikt än att den akuta situationen kan avhjälpas.

Eftersom problematiken kring utsatta EU-medborgare går över kommungränserna är det rimligt att en regional dialog – utöver det nationella och internationella samarbete som sker på statlig nivå – utgör grunden för vilka strategier som Värmdö kommun väljer i utformningen av sitt lokala arbete. Ett gemensamt mellankommunalt förhållningssätt ökar möjligheterna till ett likvärdigt och rättssäkert bemötande av gruppen och minskar riskerna för att problem skjuts mellan olika aktörer. Den i nuläget mest gynnsamma strategin bedöms därför vara att invänta och delta i den av Stockholms stad initierade samverkansdialogen på KSL-nivå, som grund för vidare lokala bedömningar.

Förvaltningen utreder, genom bland annat uppsökande verksamhet, om det finns barn bland de utsatta EU-medborgarna och i så fall tar omedelbara åtgärder för att hjälpa dessa enligt 11 kap. 1 och 2 §§ i socialtjänstlagen.

Socialtjänstlagen beskriver tydligt vilka skyldigheter som åligger kommunen såväl vad avser barn som bor i kommunen som barn som vistas här tillfälligt. Socialtjänsten uppfyller idag de krav som lagen ställer på området. Givet att inga uppgifter i skrivande stund indikerar att barn med anknytning till den aktuella gruppen EU-migranter skulle uppehålla sig i kommunen, bedöms att uppsökande insatser utöver de som redan genomförs inte behöver vidtas. Skulle förutsättningarna förändras i detta avseende, så finns god beredskap för att snabbt kunna göra de insatser som behövs för att säkerställa att inga barn eller ungdomar far illa.

Ekonomiska konsekvenser

Besvarandet av skrivelserna medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Besvarandet av skrivelserna medför inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Besvarandet av skrivelserna medför inga konsekvenser för medborgarna.

Konsekvenser för barn

Besvarandet av skrivelserna medför inga konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1	Socialdemokraternas skrivelse "Snabbutred härbärgen för EU-migranter i Värmdö under vinterhalvåret"	Bilaggs
2	Miljöpartiets skrivelse "Utred hur man kan hjälpa utsatta EU-medborgare i Värmdö kommun"	Bilaggs
3	Kommunstyrelsens beslut 2015-03-09, § 49	Bilaggs

Stellan Folkesson
Kommundirektör

Frida Ragnarsson
Sektorschef administration

Skrivelse till kommunstyrelsen i Värmdö

2015-03-09

Snabbutred härbärgen för EU-migranter i Värmdö under vinterhalvåret!

Sedan en tid finns det EU-medborgare som ber om pengar i kommunens centrumdelar. Under vintern 2014/2015 har ett antal av dem också börjat övernatta utomhus i kommunen. Det har kommit till vår kännedom att kommunen nu har utökat bevakningen kring kommunens fastigheter och att väktare avhyser EU-medborgare från platser utomhus när de försökt övernatta. Det är ett förfarande som vi ställer oss starkt kritiska mot.

I flera kommuner, bland annat i Stockholms stad, pågår sedan en tid flera projekt som erbjuder stöd i olika former till personer som är hemlösa. Flera av dessa härbärgen drivs av ideella föreningar med stöd av staden.

Stockholms stad har flera härbärgen för hemlösa och EU-migranter. Enligt Stockholms stad definieras en hemlös som en person som är hänvisad till tillfälligt boendalternativ eller är uteliggare eftersom denne saknar bostad och inte heller kan leva som inneboende. Till hemlösa räknas enligt Stockholms stad också personer som tillfälligt bor hos bekanta. Däremot räknas inte personer som hemlösa som hyr i andra hand eller är inneboende.

Att skapa härbärgen med den servicenivå som finns i Stockholm kan ta tid, och är kanske inte nödvändig för Värmdös del. Men i dagsläget står flera av kommunens lokaler tomma, bl a i Gustavsbergs centrum och Djurö. Det bör alltså vara fullt möjligt att göra någon eller några av dessa lediga lokaler tillgängliga för EU-medborgare som befinner sig i en utsatt situation i Värmdö kommun under återstoden av vinterhalvåret 2015.

Vi föreslår:

- Att Kommundirektören ges i uppdrag att snabbutreda vilka av kommunens lokaler som kan användas som tillfälliga härbärgen under mars-april 2015 för EU-migranter.
- Att denna eller dessa lokaler i samarbete med delar av civilsamhället – exempelvis kyrkan och frivilligorganisationer – öppnas för EU-migranter som ej har ordnat boende eller befinner sig i annan utsatt situation.

För socialdemokraterna i kommunstyrelsen,

Sandro Wennberg

Utred hur man kan hjälpa utsatta EU medborgare i Värmdö Kommun

Det har nyligen kommit till vår kännedom att utsatta EU medborgare inte längre endast besöker Värmdö Kommun dagtid utan även sover/bor i vår kommun. Värmdö Kommun har ansvar för samtliga som vistas i kommunen.

Situationen i Värmdö har förändrats under det gångna året och det är i dagsläget många fler utsatta EU medborgare som vistas i vår kommun dagtid och förmodligen fler som numer väljer att bo här även över natten. Samtidigt erbjuder Värmdö Kommun, till skillnad från exempelvis Stockholms kommun, inga resurser till akuta insatser som tillfälliga härbärgen, möjlighet att duscha, tvätta kläder, få mat osv. Det är istället privatpersoner och ideella organisationer som på eget bevåg hitintills har bidragit för att hjälpa utsatta EU medborgare som befinner sig i vår kommun. Ett ansvar som kommunen egentligen borde ta del av.

Illegala tillfälliga sov- eller boplatser, i exempelvis tätortsnära skogsområden, är ur en humanitär synvinkel en oacceptabel boendemiljö med hygieniska problem och hälsorisker för de boende samtidigt som de utgör problem för miljön och risk för exempelvis bränder. Men de kan även skapa oro, rädsla och ilska bland närboende och andra som vistas i området.

Då det numer har blivit en kommunal angelägenhet och fler och fler Värmdöbor berörs och engageras av detta bör vår kommun ta fram hållbara åtgärder för att hantera den rådande situationen istället för att överlåta arbetet på enskilda kommuninvånare och ideella organisationer.

Problemet med utsatta EU medborgare bör naturligtvis angripas på fler nivåer än på den kommunala, exempelvis nationellt och regionalt. Vi föreslår därför också att Värmdö Kommun engagerar sig i de seriösa och för kommunen relevanta samarbeten som i dagsläget finns för att ta fram gemensamma riktlinjer och lösningar för att hjälpa utsatta och fattiga EU medborgare.

Därför yrkar Miljöpartiet:

- att förvaltningen får i uppdrag att ta fram en lokal handlingsplan för hur man ska hjälpa utsatta EU medborgare som numer bor i Värmdö Kommun och hur man kan samarbeta exempelvis regionalt i denna fråga och att detta redovisas till Kommunstyrelsen senast till mötet den 12 maj.
- att förvaltningen utreder, genom bland annat uppsökande verksamhet, om det finns barn bland de utsatta EU medborgarna och i så fall tar omedelbara åtgärder för att hjälpa dessa enligt 11 kap. 1 och 2 § i socialtjänstlagen.

Malin Åberg Aas, ledamot
Hanna Thorell, ersättare

Dnr 15KS/268

Kommunstyrelsen 2015-03-09 § 49

Skrivelser om stöd till EU-migranter i Värmdö

Kommunstyrelsens beslut

Skrivelserna överlämnas till kommundirektören för beredning.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen

Ärendebeskrivning

Till dagens sammanträde har inlämnat skrivelser om stöd till EU-migranter i Värmdö från socialdemokraterna och miljöpartiet.

Handlingar i ärendet

Snabbutred härbärgen för EU-migranter i Värmdö under vinterhalvåret, Sandro Wennberg 2015-03-09

Utred hur man kan hjälpa utsatta EU-medborgare i Värmdö kommun, Malin Åberg Aas

Sändlista

KLG

justering

PR

PAR

MP

utdragsbestyrkande

